

POSTANOWIENIE

Dnia 12 kwietnia 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Lech Walentynowicz

w sprawie z wniosku H. S.
przy uczestnictwie A. K.
o zmianę postanowienia o stwierdzenie nabycia spadku,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 12 kwietnia 2012 r.,
na skutek kasacji uczestnika postępowania od postanowienia Sądu Okręgowego
z dnia 23 lipca 2002 r.,

- 1) odrzuca kasację;**
- 2) nie obciąża uczestnika postępowania kosztami postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 6 marca 2002 r. Sąd Rejonowy zmienił postanowienie tego Sądu z dnia 30 marca 1993 r. w części orzekającej o dziedziczeniu gospodarstwa rolnego.

Orzeczenie te zaaprobował Sąd Okręgowy, oddalając apelację uczestnika postępowania A. K. – postanowieniem z dnia 23 lipca 2002 r.

W dniu 16 stycznia 2012 r. uczestnik złożył kasację od tego postanowienia, wnosząc jednocześnie o przywrócenie terminu do wniesienia kasacji.

W kasacji kwestionował sądowe ustalenia faktyczne potwierdzające kwalifikacje siostry H. S. do dziedziczenia gospodarstwa rolnego należącego do spadku po ojcu (obok niego i matki).

We wniosku o przywrócenie terminu powołał się na pouczenie go na rozprawie apelacyjnej, że od postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 23 lipca 2002 r. nie przysługuje kasacja, co potwierdził zapis w protokole rozprawy apelacyjnej.

Postanowieniem z dnia 2 lutego 2012 r. Sąd Okręgowy przywrócił uczestnikowi termin do wniesienia kasacji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarżący zakwestionował w kasacji kwalifikacje siostry do prowadzenia gospodarstwa rolnego, które potwierdziły Sądy na podstawie zeznań świadków. Podstawowy zarzut kasacyjny odnosi się więc do kwestionowania sądowych ustaleń faktycznych i oceny dowodów. Jest on obecnie niedopuszczalny (art. 398³ § 3 k.p.c.), a w warunkach obowiązywania kasacji - praktycznie nieskuteczny, szczególnie w sytuacji, w której w obu instancjach stan faktyczny został identycznie ustalony.

W pierwszej jednak kolejności należy ocenić zasadność przywrócenia terminu do wniesienia kasacji, co podlega kontroli Sądu Najwyższego na podstawie art. 393⁸ § 1 k.p.c. sprzed nowelizacji (por. też orzeczenia Sądu Najwyższego

z dnia 30 stycznia 1968 r., III CZP 77/67, OSNCP 1968, nr 12, poz. 202 i z dnia 21 maja 1998 r., III CKN 471/97, OSP 1999, nr 4., poz. 83). Nie chodzi tu o przyczynę przywrócenia terminu (błędne pouczenie o środku zaskarżenia), która była uzasadniona, ale o termin złożenia wniosku z art. 168 k.p.c.

Zasadą jest, że po upływie roku od uchybionego terminu jego przywrócenie jest niedopuszczalne, chyba że wystąpią wypadki wyjątkowe. W rozpoznawanej sprawie opóźnienie złożenia wniosku było blisko 10-letnie, co przemawia za nieprzyjęciem wobec skarżącego sytuacji wyjątkowej. Dawność w prawie cywilnym (procesowym i materialnym) odgrywa istotną rolę, przy czym strona, która doprowadza do przedawnień i prekluzji ponosi konsekwencje swego zaniechania. W tym kontekście uznaje się, że wyjątkowość przywrócenia terminu po upływie rocznym wyraża się i w tym, że jego skutkiem jest zburzenie ich nieodwracalności, a w konsekwencji naruszenie stabilności obrotu prawnego (zob. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 4 stycznia 2008 r., IIICZP 119/07, OSNC-ZD 2008, nr D, poz. 98).

W rozpoznawanej sprawie kwestionowane orzeczenie zostało wydane po rozpoznaniu sprawy spadkowej w obu instancjach, a więc z zachowaniem podstawowego standardu konstytucyjnego (art. 175 ust. 1 Konst.). Skarżący uczestnik uzyskał udział spadkowy w gospodarstwie rolnym, kwestionuje tylko uprawnienia siostry. Te okoliczności przemawiają dodatkowo za tym, że przywrócenie terminu było nieuzasadnione, w związku z czym kasacja złożona z 10-letnim opóźnieniem była niedopuszczalna i podlegała odrzuceniu (art. 393⁸ § 1 k.p.c. sprzed nowelizacji).

Skarżący - z uwagi na wyjątkowe okoliczności sprawy - nie został obciążony kosztami postępowania kasacyjnego (art. 102 k.p.c.).